

ARAŞTIRMA MAKALESİ

**Duygusal İhmale Yol Açan Ebeveyn Tutumlarını İnceleyen Çalışmaların
Derlenmesi**

Gülsüm TÜRK, Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, e-posta: turk.gulsum@ogr.deu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9495-6937>

Prof. Dr. Hatice Zekavet KABASAKAL, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İzmir, e-posta: zekavet.kabasakal@deu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3450-1060>

Öz

Duygusal ihmal diğer istismar türlerine göre daha görünmezdir ve daha geç fark edilir. Çoğunlukla ebeveynlerin duygusal ihmale yol açtığına dair farkındalıkları ve çocukların da ebeveynlerinin duygusal ihmeline maruz kaldıkları algısı düşüktür. Bu nedenle bu çalışma ebeveyn tutumlarının yol açtığı duygusal ihmal çalışmalarını bir arada toplamak ve çocukların görünmez istismarı olan duygusal ihmal konusunda farkındalık sağlamak amacıyla yazılmıştır. Belirtilen amaç doğrultusunda çocuklukta duygusal ihmale yol açan ebeveyn tutumlarını inceleyen araştırmaların belirlenmesi için Google Akademik, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve Researchgate veri tabanlarında “ebeveyn tutumu”, “duygusal ihmal”, “parental attitude”, “emotional neglect”, “emotional abuse” kavramları aratılarak 15 çalışmaya ulaşılmıştır. İncelenen araştırmalar sonucunda ilgisiz, aşırı koruyucu, aşırı hoşgörülü, baskıcı, tutarsız, otoriter anne baba tutumlarının duygusal ihmale yol açtığı; araştırmalara daha çok annelerin katıldığı görülmektedir. Ebeveynlerin farkındalık düzeylerini artırmak ve duygusal ihmali azaltmak için ebeveynlere yönelik duygusal ihmal farkındalık eğitimlerinin yaygınlaştırılması, ayrıca çocukların farkındalıklarını artırmak ve bilinçlenmelerini sağlamak amacıyla çocuklara yönelik eğitimlerin yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn Tutumları, Çocuk Yetiştirme, Duygusal İhmal.

Makale Gönderme Tarihi: 29.01.2026

Makale Kabul Tarihi: 01.08.2026

Önerilen Atıf:

Türk, G. ve Kabasakal, H. Z. (2026). Duygusal İhmale Yol Açan Ebeveyn Tutumlarını İnceleyen Çalışmaların Derlenmesi, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 9(8): 431-443.

Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences

2026, 9(8): 431-443. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2026.1672>

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

A Review of Studies Examining Parental Attitudes That Lead to Emotional Neglect

Gülsüm TÜRK, MSc. Student, Dokuz Eylül University, Institute of Educational Sciences, İzmir,
e-mail: turk.gulsum@ogr.deu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9495-6937>

Prof. Dr. Hatice Zekavet KABASAKAL, Dokuz Eylül University, Faculty of Education, İzmir, e-
mail: zekavet.kabasakal@deu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3450-1060>

Abstract

Emotional neglect is less visible than other forms of child maltreatment and is often recognized much later. In most cases, parents have limited awareness that their attitudes and behaviors may lead to emotional neglect, while children also have low awareness of being exposed to emotional neglect by their parents. Therefore, this study was conducted to compile research on emotional neglect resulting from parental attitudes and to raise awareness of emotional neglect as an invisible form of child maltreatment. In line with this aim, studies examining parental attitudes associated with childhood emotional neglect were identified through searches of the Google Scholar, Council of Higher Education (YÖK) National Thesis Center, and ResearchGate databases using the keywords parental attitude, emotional neglect, and emotional abuse (and their Turkish equivalents). A total of 15 studies met the inclusion criteria. The findings indicated that neglectful, overprotective, overly permissive, oppressive, inconsistent, and authoritarian parenting attitudes contribute to emotional neglect. Additionally, mothers constituted the majority of participants in the reviewed studies. To increase parental awareness and reduce emotional neglect, it is recommended that emotional neglect awareness programs for parents be expanded. Furthermore, educational programs for children should also be disseminated to enhance their awareness and understanding of emotional neglect.

Keywords: Parental Attitudes, Child Rearing, Emotional Neglect.

Received: 29.01.2026

Accepted: 01.08.2026

Suggested Citation:

Türk, G. and Kabasakal, H. Z. (2026). A Review of Studies Examining Parental Attitudes That Lead to Emotional Neglect, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(8): 431-443.

GİRİŞ

Çocukların büyüdüğü çevre, ebeveynlerinin ve diğerlerinin tutumları çocuğun kişilik gelişiminde önemli bir yere sahiptir (Baskak, 2013:61). Ebeveynlerin benimsedikleri tutumlar çocukların fiziksel ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra duygusal gelişimlerinin desteklenmesini de sağlamaktadır. Bazen ebeveynler benimsedikleri tutumlarla farkında olmadan duygusal ihmale yol açabilmektedir. Bu konuda yapılan çalışmaların incelenmesi duygusal ihmalin görünür kılınması ve ebeveynlerin farkındalığının oluşması açısından önem taşımaktadır.

İstismar türleri içerisinde en çok görülen ve tespit edilmesi zor olan duygusal istismardır (Doğanlı ve Karaörs, 2017:84). Ebeveynler çocuklarının temel bakım ihtiyaçlarını karşıladıklarında ebeveynlik sorumluluklarını yerine getirdiklerini düşünebilmekte fakat çocukların sevgi ve ilgi görme, kabul edilme, anlaşılma gibi duygusal ihtiyaçlarının ihmal edilmesi çoğu zaman fark edilmemektedir. Duygusal ihmal bir olaydan ziyade bir yokluk halidir, çocuğun duygusal ihtiyaçlarının ebeveyn tarafından süreklilik arz eden bir biçimde karşılanmamasıdır (Webb, 2022:19). Duygusal ihmalin fark edilmesinin güç olması, çocuklukta duygusal olarak ihmale maruz kalmanın yetişkinlikte farklı davranış kalıplarına yol açması gibi nedenlerle bu konuda yapılan çalışmalar önem taşımaktadır. Bu çalışma ebeveyn tutumlarının yol açtığı duygusal ihmal üzerine yapılmış araştırmaları sistematik bir biçimde bir araya getirmeyi amaçlamaktadır.

LİTERATÜR

Türk Dil Kurumu (TDK)'nın tanımına göre ihmal, gereken ilgiyi göstermeme, önem vermeme; boşlama, savsaklama, savsama olarak tanımlanmıştır (TDK, 2024). Çocuk istismarı ve ihmali çocuğun sağlığına, yaşamına, gelişimine veya onuruna zarar veren ya da zarar verme potansiyeli taşıyan fiziksel ve duygusal kötü muamele, cinsel istismar, ihmal ve sömürü biçimlerini kapsamaktadır (World Health Organization [WHO], 2022). İhmal kavramı; yapılması gereken bir davranışın yapılmaması neticesinde çocuğun zarar görmesini içerirken, istismar kavramı çocuğa zarar verici davranışları içermektedir (Gülirmak, 2019:4). Duygusal ihmal çocuğun duygusal ihtiyaçlarının yeterince karşılanmama durumunu ifade eder. Çocuğa gerekli sevgi ve şefkatin verilmemesi, çocuğun aile içi şiddete tanık olması, çocuğun uyum bozucu davranışlarının sürmesine müdahale edilmemesi, duygusal ya da davranışsal sorunlar için yardım aranmaması, çocuğun yaşamında gerekli sınır ve düzenin olmaması gibi durumlar duygusal ihmal içinde yer almaktadır (Stoltenborgh, 2013:346). Bir diğer tanıma göre duygusal ihmal; çocuğun aşağılanması, tehdit edilmesi, korkutulması, reddedilmesi, ihtiyaç duyduğu ilgi ve sevginin gösterilmemesi ya da tutarsız şekilde gösterilmesi, küçük yaşta çalıştırılması ve temel ihtiyaçlarının karşılanmaması durumlarını kapsar (Gülirmak, 2019:8). Duygusal ihmal genellikle görünmezdir, hemen fark edilmez. Çoğu zaman çocuklukta söylenmiş şeyler yerine söylenmeyen, gözlemlenmeyen ya da hatırlanmayan şeylerdir (Webb, 2022:19). Bu nedenle çocuklukta duygusal ihmale maruz kalmış kişiler yetişkinliklerinde ebeveynlerinin ihmalinin görmeyebilirler. Bu görünmezlik hali sadece çocuk için değil ebeveynler için de geçerlidir. Çoğu ebeveyn çocuklarının temel, fiziksel, eğitsel ihtiyaçlarını karşıladıkları sürece görevlerini eksiksiz yerine getirdiklerini düşünmektedirler.

Ebeveynlik kavramı çocuk yetiştiren bakım verenler ve bu sürecin merkezinde yer alan çocuklar için önem taşıyan bir olgudur (Gör vd., 2017:206). Ebeveyn tutumları, yani anne baba tutumları, anne baba ile çocuk arasındaki iletişimin bütününe kapsar ve bu iletişimin niteliği ebeveyn tutumlarının özelliklerini belirler (Gülirmak, 2019:20). Genellikle olumsuz ebeveyn tutumları

aşırı baskıcı ve otoriter, serbest, aşırı izin verici, ilgisiz ve kayıtsız, dengesiz ve kararsız, reddedici ve mükemmeliyetçi tutumlar; olumlu ebeveyn tutumları ise güven verici ve destekleyici tutumlar olarak ele alınır (Babaroğlu, 2013 Akt. Gülirmak, 2019:20). Aşırı baskıcı ve otoriter tutumda ebeveynin koyduğu kuralları vardır ve çocuk bu kurallara uymak zorundadır, çocuğun istekleri önemli değildir (Şendil, 2003:176). Mükemmeliyetçi tutumda çocuk ne yaparsa yapsın ebeveyni için yeterli değildir; takdir görmek, sevmek için başarılı ve iyi olmalıdır (Durmuş, 2006:37). Aşırı koruyucu anne baba tutumunda ebeveynler çocuğunun her şeyiyle kendileri ilgilenerek çocuğun bireysel ve bağımsız olmasına izin vermezler (Özgüven, 2010:213). Ebeveynlerin sergilediği dengesiz ve kararsız tutumda kuralların bir çerçevesi yoktur (Dursun, 2010:36) bu durumda çocuk nasıl davranacağını bilemez. Reddedici tutumda çocuklar sevgi ve ilgiden yoksun, istenmediği duygusu hissedilerek büyürler (Durmuş, 2006:37).

YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemleri başlığı altında yer alan sistematik derleme yöntemi kullanılarak çocuklukta duygusal ihmale yol açan ebeveyn tutumları incelenmiştir. Sistematik derleme, belirli bir konuda hazırlanmış araştırma problemine cevap bulmak amacıyla belirli kriterlere uygun olarak aynı konuda yapılmış çalışmaların sistemli ve tarafsız bir şekilde taranması, bulunan çalışmaların geçerliliğinin değerlendirilmesi ve sentezlenerek birleştirilmesidir (Çınar, 2021:1). Bu doğrultuda ebeveyn tutumları ile çocukluk çağı ihmal/istismarı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar araştırmaya dahil edilmiştir. Çalışmaların belirlenmesi için Google Akademikte “ebeveyn tutumu”, “duygusal ihmal”, “parental attitude”, “emotional neglect”, “emotional abuse” kavramları; YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından “ebeveyn tutumu”, “duygusal ihmal” kavramları, Researchgate veri tabanından “ebeveyn tutumu”, “duygusal ihmal”, “parental attitude”, “emotional neglect”, kavramları aratılarak 15 çalışmaya erişilmiştir. Erişilen çalışmalardan 12’si makale 3’ü yüksek lisans tezidir. 1999-2023 yılları arasında yapılmış çalışmalar ele alınmıştır. Çalışmanın kapsamını sınırlandırmak ve amaca uygunluğunu sağlamak adına belirli dahil etme ve dışlama kriterleri uygulanmıştır. Bu bağlamda ebeveyn tutumlarını temel değişken olarak alan, duygusal ihmal/istismar ilişkisini bilimsel veriyle sunan, Türkçe veya İngilizce dilinde yayınlanmış araştırmalar dahil edilme kriteri olarak belirlenmiştir. Buna karşılık odak noktası ebeveyn tutumu olmayan veya sadece diğer istismar türlerine yoğunlaşan literatür verileri dışlama kriteri kapsamında değerlendirilerek çalışma dışında tutulmuştur.

BULGULAR

Ebeveyn tutumları ile duygusal ihmal arasındaki ilişkiyi inceleyen ve çalışmaya dahil edilen araştırmalar Tablo 1’de sınıflandırılarak analiz edilip raporlaştırılmıştır. İlgili tabloda araştırmaların ismi, yazar(lar)ı, yılı, örneklem grubu, değişkenleri, veri toplama araçları, yöntemi ve sonucu gösterilmektedir. Bu sistematik döküm ilerleyen bölümlerde tartışılacak olan bulguların bilimsel dayanaklarını topluca analiz etme imkanı sağlamaktadır.

Tablo 1. Çocuklukta Duygusal İhmale Yol Açan Ebeveyn Tutumlarını Konu Alan Çalışmalar

Araştırma Kodu/İsmi	Yazar(lar) ve Yıl	Çalışma Grubu	Değişkenler	Veri Toplama Araçları	Araştırma ve Veri Analiz Yöntemi	Araştırmanın Sonucu
A1/ Anne Baba Tutumlarından Kaynaklanan, İhmal ve İstismara Maruz Kalmış Çocukların En Çok Kullandığı Savunma Mekanizmaları Üzerine Bir Literatür Taraması	Toker, Çapan (2018)	İlk çocukluk yıllarını kapsayan okul öncesi dönem (0-6 yaş grubu)	Anne baba tutumları, duygusal ihmal ve istismar, çocukların bilinçdışı olarak kullandıkları savunma mekanizmaları	Literatür tarama	Nitel araştırma yöntemi	Olumsuz tutum, duygusal ihmal ve istismara maruz kalan çocukların bilinçdışı olarak kullandıkları savunma mekanizmaları üzerinde olumsuz yönde etkili olduğu görülmüştür.
A2/ Suça İtilmiş Ergenlerde Ebeveyn Tutumu ve Çocukluk Çağı Travmalarının Belirlenmesi	Beşer, Arabacı, Uzunoglu, Bilaç, Ozan (2018)	Çocuk ve ergen psikiyatri polikliniğine ebeveyni ile gelen, suça itilmiş, 13-18 yaş arası ergen	Ebeveyn tutumu, çocukluk çağı travmaları, suça sürüklenme	Tanıttıcı Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği	Tanımlayıcı-kesitsel tip, Mann-Whitney-U, Kruskal Wallis varyans analizi ve Pearson korelasyon analizi	Ergenlerin orta seviyede duygusal istismar yaşadığı, düşük seviyede duygusal ihmale maruz kaldığı görülmüştür.
A3/ Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirmeye Yönelik Tutumları ile Çocuk İstismarı ve İhmali Hakkında Bilgi ve Farkındalık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Yüzügüldü, Ülküer (2023)	İlk çocukluk döneminde (3-6 yaş) çocuğu olan ebeveynler	Çocuk yetiştirme tutumları, çocuk istismarı ve ihmali hakkında bilgi ve farkındalık düzeyleri	Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği ve Ebeveynlerin Çocuk İhmali ve İstismarı Farkındalık Ölçeği	İlişkisel araştırma yöntemi, Pearson korelasyon analizi	Ebeveynlerin demokratik tutum sergileme oranları arttıkça duygusal istismar ve ihmal alt boyutlardaki farkındalık düzeylerinin de arttığı; baskıcı ebeveyn tutumu ve aşırı hoşgörülü ebeveyn tutumu arttıkça duygusal istismara yönelik farkındalık düzeylerinin azaldığı görülmüştür.
A4/ Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılarının Psikolojik Dayanıklılık Üzerindeki Etkisinde Anne Baba Tutumlarının Aracılık Rolü	Ateş, Ercen (2023)	Üniversite öğrencileri	Çocukluk çağı travması, psikolojik dayanıklılık, anne baba tutumları, cinsiyet, sosyoekonomik düzey	Anne Baba Tutum Ölçeği, Çocukluk Çağı Travma Ölçeği, Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu	Yapısal eşitlik modeli, T Test, ANOVA ve yol analizleri	Demokratik anne baba tutumunun çocukluk çağı travmalarının psikolojik dayanıklılığa etkisinde aracılık ettiği, otoriter ve koruyucu anne baba tutumlarının çocukluk çağı travmalarının psikolojik dayanıklılığa etkisinde çok önemli bir aracılık etkisi olmadığı görülmüştür.
A5/ Erken Dönem Olumsuz Çocukluk Yaşantılarının Ayrılma-Bireyleşme Düzeyi ve Yaşam Doyumuna Etkisi: Üniversite Öğrencileri Örneği	İşık (2023)	Üniversite öğrencileri	Erken dönem olumsuz çocukluk yaşantıları, ayrılma bireyleşme düzeyi, yaşam doyumu, sosyo-demografik özellikler, cinsiyet	Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği, Ayrılma Bireyleşme Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu	Nicel araştırma, İlişkisel tarama modeli, tanımlayıcı istatistikler, Ki-kare testi, MannWhitney U testi, Bağımsız, Kruskal-Wallis testi, Spearman korelasyon analizi	Katılımcıların olumsuz çocukluk deneyimleri arasında duygusal istismarın en yüksek yaygınlık oranına sahip olduğu, olumsuz çocukluk yaşantılarıyla ayrılma bireyleşme patolojisi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.
A6/Üniversite Öğrencilerinin Bilişsel Duygu Düzenlemelerinde Çocukluk Örselenmeleri ve Otomatik Düşüncelerin Yordayıcı Rolü	Sarıcı, Tagan (2019)	Üniversite öğrencileri	Bilişsel duygu düzenleme, çocukluk dönemi örselenme yaşantıları, otomatik düşünceler	Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu, Otomatik Düşünceler Ölçeği	İlişkisel tarama modeli, Regresyon analizi	Çocukluk çağı örselenme yaşantılarının uyumsuz bilişsel duygu düzenlemenin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür.
A7/ İsviçre'de Ebeveyn Tükenmişliği ve Çocuk İstismar ve İhmali: Çocuk İstismar ve İhmali Önlemek için Ebeveyn Tükenmişliğini Taramalı Mıyız?	Schmitz, Krüger (2023)	Ebeveynler	Ebeveyn tükenmişliği, çocuk istismar ve ihmali	Kısa Ebeveyn Tükenmişliği Ölçeği	Keşifsel Çalışma, PLS yol modelleri, SmartPLS 4	İsviçreli ebeveynlerin önemli bir kısmının ebeveyn tükenmişliği riski altında olduğu, bu riskin ebeveynler tarafından ihmal edici davranış sıklığını artırdığı ancak ihmal üzerinde doğrudan bir etkisi olmadığı görülmüştür.
A8/ Çocukluk Dönemi İhmal ve İstismar Yaşantısının Psikolojik Sağlamlık Üzerindeki Etkisinde Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliğinin Aracı Rolü	Özsoy, Çelikkaleli (2021)	Üniversite öğrencileri	Çocukluk dönemi ihmal ve istismar yaşantısı, psikolojik sağlamlık, ebeveyn duygusal erişilebilirliği	Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu, Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliği Ölçeği	İlişkisel tarama yöntemi, Aracılık analizi	Çocukluk dönemi ihmal ve istismar yaşantısıyla anne-baba duygusal erişilebilirliği üzerindeki doğrudan etkisinin negatif yönde anlamlı olduğu ifade görülmüştür.
A9/ Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Annelerin İstismar Farkındalık Düzeylerinin Örselenmiş Çocukluk Yaşantıları Açısından İncelenmesi	Kaytez, Deleş (2020)	Anneler	Okul öncesi dönemde çocuğu olan anneler, istismar farkındalık düzeyleri, örselenmiş çocukluk yaşantıları, yaş, öğrenim durumu, eş öğrenim durumu, çocuğun doğum sırası, anaokuluna devam etme süresi	Kişisel Bilgi Formu, İstismar Farkındalık Ölçeği Ebeveyn Formu, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği	Tarama modeli, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi, Spearman korelasyon testi	Çocukluğunda istismar ve ihmale maruz kalan annelerin çocuklarını istismar etme potansiyelinin daha yüksek olduğu görülmüştür.
A10/ Ebeveyn Reddetme Davranışları: Ebeveyn Duygusal İstismarının Davranışa Dayalı Gençlik Bildirimi Ölçümünün Doğrulanması	Kosson, Schraft, Brieman, McBride, Knight (2020)	Tutuklu ergenler	Ebeveyn reddetme davranışı, çocukluk çağı travması, içselleştirme ve dışsallaştırma psikopatolojisi	Çocukluk Çağı Travması Anketi Kısa Form, Ebeveyn Reddetme Davranışı Ölçeği, Ebeveyn Kabul İhmali	Tanımlayıcı istatistikler, Korelasyon analizi,	Ebeveyn reddetme davranışları ile çocukluk çağı istismarı endeksleri arasında tutarlı ilişkiler olduğunu öne sürmüşlerdir

				Ölçeği, Toplum Deneyimleri Anketi, Çocukluk Depresyonu Anketi, Belirgin Kavru Ölçeği		
A11/ Anneleri Tarafından Çocuklara Uygulanan Duygusal ve Fiziksel İstismar/İhmal Davranışı ve Bunu Etkileyen Faktörler	Güler, Uzun, Boztaş, Aydoğan (2002)	Anneler	Sosyodemografik özellikler, çocuğa yönelik uygulanan fiziksel ve duygusal ihmal davranışları	Soru formu	Tanımlayıcı araştırma, ki-kare, Fisher kesin ki-kare	Annelerin öğrenim durumu, yaşı, aile yapısı, ekonomik durumu fark etmeksizin çocuklarına duygusal ihmal/istismar davranışı uyguladıkları görülmüştür.
A12/ Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumları İle Yetişkinlikte Algılanan Duygusal İstismarın Aleksitimi İle İlişkisi	Kavas (2021)	Yetişkin bireyler	Algılanan duygusal istismar düzeyi, çocuklukta algılanan ebeveyn tutumları, aleksitimi seviyesi, cinsiyet, ebeveynlerinin medeni durumları, ebeveynlerinin eğitim seviyeleri, kendi eğitim seviyeleri	Kişisel Bilgi Formu, Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği, Kısaltılmış Algılanan Ebeveynlik Tutumları Ölçeği - Çocuk Formu, Toronto Aleksitimi Ölçeği	İlişkisel Tarama Modeli, Pearson korelasyon, T testi, Kruskal Wallis H-Testi, tek yönlü varyans analizi	Aile içerisinde kendini ifade edemeyen kişilerde duygusal istismar düzeyinin ve duyu iletişimde zorluk puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.
A13/ Web Tabanlı Uygulanan Duygusal İhmal ve İstismar Önleme Ebeveyn Eğitim Programının Duygusal İstismar Farkındalık Düzeyine ve Çocuk Yetiştirme Tutumuna Etkisi	Gülirmak (2019)	Ebeveynler	Duygusal istismar farkındalık düzeyi, çocuk yetiştirme tutumları	Kişisel Bilgi Formu, Duygusal İstismar Farkındalık Ölçeği, Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği	Randomize kontrollü yarı deneysel tip, tanımlayıcı istatistikleri, kıkare analizi, independent t testi, paired sample t testi	Uygulanan web tabanlı program sonrasında duygusal istismar kapsamına giren uygunsuz beklentiler, duyarsızlık, korkutma, red/izolasyon ve olumlu tutumlara yönelik ebeveynlerin farkındalığının arttığı; Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği'nin aşırı annelik ve sıkı disiplin alt boyut puan ortalamalarının düştüğü görülmüştür.
A14/ İstismara Yatkın Ebeveyn Tutumlarını ve Disiplin Uygulamalarını Tahmin Etme: Ulusal Temsili Bir Örneklem Üzerine	Jackson, Thompson, Christiansen, Colman, Wyatt, Buckendahl, Peterson (1999)	Ebeveynler	Ebeveyn tutumları, geçmişi, kişilik özellikleri, din ve ideoloji, sosyal izolasyon, çocuk yaşı	Çatışma Taktikleri Ölçeği	Çoklu regresyon analizi	Ebeveyn tutumlarının istismara yatkınlığı tahmin etmede önemli olduğu görülmüştür.
A15/ 6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinde, Ailelerin Çocuk Yetiştirme Tutumu ile İstismar Arasındaki Bağlantının İncelenmesi	Öztürk (2017)	Ortaokul öğrencileri ve ebeveynleri	Aile tutumları, çocuk istismarı, cinsiyet	Çocuk İstismar Tanılama Anketi - Form3 (ÇİTA), Anne Tutum Envanteri - PARI, Baba Tutum Envanteri - BADEP	Betimsel tarama	Tutarsız anne tutumu ile ihmal arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Tablo 1’de duygusal ihmal ve istismara yol açan ebeveyn tutumları ile ilgili araştırmaların isim, yazar(lar), yıl, çalışma grubu, değişkenler, veri toplama araçları, araştırma ve veri analiz yöntemi ve araştırma sonucuna göre dağılımları gösterilmektedir. A1 kodlu çalışmada Toket ve Çapan (2018) nitel araştırma yöntemi ile 0-6 yaş dönemi çocuklar üzerinde ihmal ve duygusal istismara yol açan anne baba tutumlarının ve çocukların kullandığı savunma mekanizmalarını konu alan çalışmaları incelemişlerdir. Araştırmalarında olumsuz tutum, duygusal ihmal ve istismara maruz kalan çocukların bilinçdışı olarak kullandıkları savunma mekanizmaları üzerinde olumsuz yönde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Beşer ve arkadaşları (2018) A2 kodlu çalışmada suça itilmiş 13-18 yaş arası ergenlerde ebeveyn tutumu ve çocukluk çağı travmalarını incelemişlerdir ve araştırmaya katılan çocukların orta seviyede duygusal istismar yaşadığını, düşük seviyede duygusal ihmale maruz kaldığını ortaya koymuşlardır. A3 kodlu çalışmada Yüzügüldü ve Ülküer’in (2023) 3-6 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin çocuk yetiştirirken benimsedikleri tutumlar ile çocuk istismarı ve ihmeline yönelik farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırma sonucunda ebeveynlerin demokratik tutum sergileme oranları arttıkça duygusal istismar ve ihmal alt boyutlardaki farkındalık düzeylerinin de arttığı; baskıcı ebeveyn tutumu ve aşırı hoşgörölü ebeveyn tutumu arttıkça duygusal istismara yönelik farkındalık düzeylerinin azaldığı bulunmuştur. Ateş ve Ercen (2023) A4 kodlu çalışmada üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmatik yaşantılarının psikolojik dayanıklılık üzerindeki etkisinde anne baba tutumlarının aracılık rolünü incelemişlerdir ve sonucunda demokratik anne baba tutumunun çocukluk çağı travmalarının psikolojik dayanıklılığa etkisinde aracılık ettiğini, otoriter ve koruyucu anne baba tutumlarının çocukluk çağı travmalarının psikolojik dayanıklılığa etkisinde çok önemli bir aracılık etkisi olmadığını bulmuşlardır. A5 kodlu çalışmada Işık (2023) üniversite öğrencilerinin erken dönem olumsuz çocukluk yaşantılarının ayrılma-bireyleşme düzeyi ve yaşam doyumuna etkisini incelemiştir ve araştırmaya katılanların yarısından fazlasının 18 yaşından önce en az bir olumsuz çocukluk deneyimine maruz kaldığı, tüm olumsuz çocukluk deneyimleri arasında duygusal istismarın en yüksek yaygınlık oranına sahip olduğu, olumsuz çocukluk yaşantılarıyla ayrılma bireyleşme patolojisi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görölmüştür. Sarıcı ve Tagan’ın (2019) yürüttüğü A6 kodlu çalışmada üniversite öğrencilerinin bilişsel duygu düzenlemelerinde çocukluk örselenmeleri ve otomatik düşüncelerin yordayıcı rolü incelenmiş ve çocukluk çağı örselenme yaşantılarının uyumsuz bilişsel duygu düzenlemenin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görölmüştür. A7 kodlu çalışmada Schmitz ve Krüger (2023) ebeveyn tükenmişliği ile çocuk istismar ve ihmali arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir ve İsviçreli ebeveynlerin önemli bir kısmının ebeveyn tükenmişliği riski altında olduğu, bu riskin ebeveynler tarafından ihmal edici davranış sıklığını artırdığı ancak ihmal üzerinde doğrudan bir etkisi olmadığı görölmüştür. A8 kodlu çalışmada Özsoy ve Çelikkaleli (2021) üniversite öğrencileri örnekleminde çocukluk dönemi ihmal ve istismar yaşantısının psikolojik sağlamlık üzerindeki etkisinde ebeveyn duygusal erişilebilirliğinin aracı rolünü incelemişlerdir ve çocukluk dönemi ihmal ve istismar yaşantısıyla anne-baba duygusal erişilebilirliği üzerindeki doğrudan etkisinin negatif yönde anlamlı olduğu ifade edilmiştir. A9 kodlu çalışmada Kaytez ve Deleş (2020) okul öncesi dönemde çocuğu olan annelerin istismar farkındalık düzeylerinin örselenmiş çocukluk yaşantıları açısından inceledikleri araştırmanın sonucunda çocukluğunda istismar ve ihmale maruz kalan annelerin çocuklarını istismar etme potansiyelinin daha yüksek olduğu görölmüştür. Kosson ve arkadaşları (2010) A10 kodlu çalışmada tutuklu ergen örnekleminde ebeveyn reddetme davranışı ve duygusal istismar davranışını incelemişlerdir. Araştırma sonucunda ebeveyn reddetme davranışları ile çocukluk çağı istismarı endeksleri arasında tutarlı ilişkiler olduğunu öne sürmüşlerdir. A11 kodlu çalışmada Güler, Uzun, Boztaş ve Aydoğan (2002) anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihmal davranışı ve bunu etkileyen faktörleri inceledikleri araştırmanın sonucunda annelerin öğrenim durumu, yaşı, aile yapısı, ekonomik durumu fark

etmeksizin çocuklarına duygusal ihmal/istismar davranışı uyguladıkları görülmüştür. Kavas (2021), A12 kodlu çalışmada çocuklukta algılanan ebeveyn tutumları ile yetişkinlikte algılanan duygusal istismarın aleksitimi ile ilişkisini incelemiştir ve aile içerisinde kendini ifade edemeyen kişilerde duygusal istismar düzeyinin ve duygu iletişiminde zorluk puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. A13 kodlu çalışmada Gülirmak (2019) web tabanlı uygulanan duygusal ihmal ve istismarı önleme ebeveyn eğitim programının duygusal istismar farkındalık düzeyine ve çocuk yetiştirme tutumuna etkisini incelemiştir ve uygulanan web tabanlı program sonrasında duygusal istismar kapsamına giren uygunsuz beklentiler, duyarsızlık, korkutma, red/izolasyon ve olumlu tutumlara yönelik ebeveynlerin farkındalığının arttığı; Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği'nin aşırı annelik ve sıkı disiplin alt boyut puan ortalamalarında düşme olduğu görülmüştür. A14 kodlu çalışmada Jackson ve arkadaşları (1999) istismara yatkın ebeveyn tutumlarını ve disiplin uygulamalarını incelemişler; ebeveyn tutumlarının istismara yatkınlığı tahmin etmede önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Öztürk (2017) A15 kodlu çalışmada ortaokul öğrencilerinin ailelerinin çocuk yetiştirme tutumu ile istismar arasındaki ilişkiyi incelemiştir ve tutarsız anne tutumu ile ihmal arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Araştırmalar incelendiğinde ortak olarak “ebeveyn tutumları”, “çocukluk çağı travması”, “duygusal ihmal” ve “duygusal istismar” kavramlarının kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca araştırmalarda ölçme aracı olarak genellikle “Çocukluk Travmaları Ölçeği”, “Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği”, “Ebeveynlerin Çocuk İhmali ve İstismarı Farkındalık Ölçeği” ölçekleri kullanılmıştır.

Tablo 2. Çalışmaların Yurt İçi/Yurt Dışı Alan Yazın Dağılımı

	N*
Yurt içi alan yazın	12
Yurt dışı alan yazın	3

* Araştırma sayısı

Tablo 2’de duygusal ihmale yol açan ebeveyn tutumlarına ilişkin araştırmaların yurt içi ve yurt dışı alan yazına göre dağılımları yer almaktadır. Buna göre araştırmaların 12’si yurt içi alan yazın, 3’ü yurt dışı alan yazın içerisinde yer almaktadır.

Tablo 3. Araştırmaların İçeriklerinin Dağılımı

Araştırma içeriği	N*
Ebeveyn tutumunun duygusal ihmal ve istismara etkisini ele alan çalışmalar	6
Ebeveyn tutumu ve çocukluk çağı travmalarını ele alan çalışmalar	4
Ebeveyn tutumlarının duygusal ihmal ve istismar farkındalığını ele alan çalışmalar	2
Ebeveyn tükenmişliği ve duygusal ihmali ele alan çalışmalar	1
Ebeveyn erişilebilirliği ve duygusal ihmali ele alan çalışmalar	1
Aile içerisinde kendini ifade etme ve duygusal ihmal arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalar	1

* Araştırma Sayısı

Tablo 3’te araştırmaların içeriğinin dağılımı yer almaktadır. Tabloya göre ebeveyn tutumlarının duygusal ihmal ve istismara etkisini ele alan 6 araştırma, ebeveyn tutumlarının ihmal ve istismar farkındalık düzeylerini ele alan 2 araştırma, ebeveyn tutumları ve çocukluk çağı travmalarını ele alan 4 araştırma, ebeveyn tükenmişliği ve duygusal ihmali ele alan 1 araştırma, ebeveyn erişilebilirliği ve duygusal ihmali ele alan 1 araştırma, aile içerisinde kendini ifade etme ve duygusal ihmal arasındaki ilişkiyi ele alan 1 araştırma bulunmaktadır.

Tablo 4. Çalışmaların Hedef Kitlelerine Göre Dağılımı

Çalışmaların hedef kitlesi	N*
Ebeveynler	7
Üniversite öğrencileri	4
Ergenler	3
Yetişkin bireyler	1
Çocuklar	1

* Araştırma sayısı

Tablo 4'te çalışmaların hedef kitlesine göre dağılımları yer almaktadır. Buna göre araştırmaların 7'si ebeveynleri, 4'ü üniversite öğrencilerini, 3'ü ergenleri, 1'i çocukları ve 1'i yetişkin bireyleri hedef alan çalışmalardır.

Tablo 5. Çalışma Türlerine Göre Dağılım

Çalışma türü	N*
Makale	12
Tez	3

* Araştırma sayısı

Tablo 5'te duygusal ihmale yol açan ebeveyn tutumlarıyla ilgili çalışmaların türleri bulunmaktadır. Çalışmada yer alan 15 araştırmanın 12'si makale, 3'ü yüksek lisans tezidir.

Tablo 6. Çalışmaların Yapıldıkları Yıllara Göre Dağılımı

Çalışmaların yapıldığı yıl aralığı	N*
1999-2016	2
2017-2023	13

* Araştırma sayısı

Tablo 6'da çocuklukta duygusal ihmale yol açan ebeveyn tutumlarını inceleyen araştırmaların yapıldıkları yıl aralıkları verilmiştir. Bu çalışma kapsamında 1999-2023 yılları arasında yapılan çalışmalar değerlendirilmektedir. Tabloya göre son yıllarda bu konuyla ilgili daha fazla araştırma yapıldığı görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Beşer ve arkadaşlarının (2019:224) çalışmasında babası ilgisiz kayıtsız bir tutum sergileyen ergenlerin duygusal istismar, annesi dengesiz ve tutarsız tutum sergileyen ergenlerin duygusal ihmal puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir. Tablo1'de yer alan A10 kodlu çalışmanın sonucu da ebeveyn reddeciliği ve çocukluk çağı kötü muamelesi (istismar/ihmal) arasında anlamlı ilişki olduğunu göstermektedir (Kosson vd., 2020:11). Çocukluğunda cinsel istismara maruz kalan anneler çocuklarına karşı sınır koyma, davranışları yönlendirme ve kuralları uygulama konusunda daha izin verici bir tutum gösterebilmektedir (DiLillo ve Damashek, 2003:323). Pears ve Capaldi (2001:1454), çocukluk döneminde maruz kalınan istismarın etkilerinin yaşam boyu sürdüğünü ve bireyin gelecekteki yaşantısı üzerinde de belirleyici olduğunu söylemektedir. Tablo1'de yer alan A9 kodlu çalışmada çocukluk döneminde istismar ve ihmale maruz kalan annelerin kendi çocuklarını istismar etme olasılıklarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Kaytez ve Deleş, 2020:331).

Aileler kendi disiplin yöntemlerini örneğin tokat atma; istismar olarak değerlendirmemektedir ve bu da istismar farkındalığının eksik olduğunu göstermektedir. Ebeveyn tutumları ve

ebeveynlerin ihmal/istismar hakkında farkındalık düzeylerinin incelendiği bir araştırmada ebeveynlerin demokratik tutum sergileme oranları arttıkça fiziksel istismar, duygusal istismar ve ihmal hakkındaki farkındalık düzeylerinin arttığı; baskıcı ebeveyn tutumu arttıkça fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar ve ihmale yönelik farkındalık düzeylerinin azaldığı, aşırı hoşgörülü ebeveyn tutumu arttıkça fiziksel istismar, duygusal istismar ve ihmale yönelik farkındalık düzeylerinin azaldığı görülmektedir (Yüzügüldü ve Ülküer, 2023:13). Ebeveyn tutumlarının ve istismar farkındalıklarının belirlenmesi üzerine yapılan bir diğer araştırmada da benzer şekilde otoriter tutum sergileyen ebeveynlerin çocuk istismarı ve ihmali hakkında farkındalıklarının azaldığı görülmektedir (Akgün ve Çetin, 2020:57). Ebeveynlerin istismar farkındalık düzeylerini çeşitli değişkenler açısından inceleyen Kaytez ve Deleş (2020:330) kendisi ve eşi üniversite mezunu olan annelerin istismar farkındalık düzeylerinin kendisi ve eşi ilköğretim/ortaokul mezunu olanlara göre daha yüksek olduğunu göstermişlerdir. Araştırmalarda lise mezunu annelerin ilköğretim mezunu olan annelere kıyasla istismar farkındalıklarının daha yüksek olduğu (Akgün ve Çetin, 2020:58), annelerin öğrenim düzeyinin azaldıkça çocuklarına karşı fiziksel ihmal ve istismar davranışının arttığı (Güler vd., 2002:133) görülmektedir. Gülirmak (2019:45), ebeveynlere yönelik hazırladığı web tabanlı duygusal ihmal ve istismarı önleme programının ebeveynlerin duygusal istismar farkındalık düzeylerinde ve çocuk yetiştirme tutumları üzerinde olumlu yönde etkisi olduğunu göstermektedir.

Ebeveyn tükenmişliğinin ihmal davranışlarının sıklığı üzerinde orta düzeyde doğrudan bir etkiye sahip olduğu görülmektedir (Schmitz ve Krüger, 2023:1). Araştırmalar, ebeveyn tükenmişliğinin yalnızca ihmal değil, aynı zamanda çocuk istismarı üzerinde de anlamlı etkisi olduğunu göstermiştir (Mikolajczak vd., 2019:19). Özsoy ve Çelikkaleli'nin (2021:322) yaptığı araştırmada çocukluk dönemi ihmal ve istismar yaşantısı ile ebeveyn duygusal erişilebilirliği arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Literatürdeki araştırmalara bakıldığında aile uyumunun çocuk istismar düzeyini etkilediği (Higgins ve McCabe, 2003 akt. Özsoy ve Çelikkaleli, 2021:322) görülmektedir.

Çocuklar üzerinde annelerin etkisinin olduğu kadar babaların da etkisi vardır. İncelenen araştırmaların çoğu annelerin tutumlarını ve farkındalık düzeylerini ölçmektedir. Hem annelerin hem babaların tutumlarını ve farkındalık düzeylerini ölçen araştırmalarda ise genellikle babaların katılım oranı daha azdır. Sonraki araştırmalar için her iki ebeveynin tutumları, farklı yaş grubundaki çocukların algıladıkları ebeveyn tutumları ve istismar farkındalık düzeyleri araştırılabilir.

Duygusal ihmali görünür kılmak ve ebeveynler tarafından uygulanan duygusal ihmali azaltmak için ebeveynlere, ebeveyn adaylarına ve eğitimcilere yönelik eğitim programlarının oluşturulması ve yaygınlaştırılması, çocukların bulunduğu kurumlarda çalışanlara yönelik çocuk istismarı ve ihmali farkındalık eğitimlerinin düzenlenmesi, istismar ve ihmal davranışlarını tetikleyen nedenlerin ailelerle paylaşılması, baş etme becerilerini geliştirmeye yönelik psikolojik danışmanlık ve sosyal destek hizmetlerinin sağlanması, risk altındaki aileler için psikososyal destek merkezleri oluşturulması ve ücretsiz danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması önerilebilir. Yetişkinlerin bilinçlendirilmesi kadar çocukların bu konuda farkındalık kazanması ve bilinçlenmesi de önem taşımaktadır. Bu nedenle okullarda çocuklara yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi, rehberlik servisinin bu konudaki çalışmalara yer vermesi önerilebilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: Çalışma kamuya açık ikincil verilerin kullanılmasıyla oluşturulmuştur.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

Akgün, R. ve Çetin, H. (2020). 4-6 Yaş Arası Çocuğu Olan Ebeveyn Tutumlarının ve İstismar Farkındalıklarının Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma, *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (5), 42-61.

Ateş, B. ve Ercen, Ç. R. (2023). Üniversite öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılarının Psikolojik Dayanıklılık Üzerindeki Etkisinde Anne Baba Tutumlarının Aracılık Rolü, *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 6(12), 43-58.

Babaroğlu, A. (2013). *Çocuk Psikolojisi ve Ruh Sağlığı*. Ankara: Vize Basın Yayın.

Baskak, İ. (2023). Çocuğa Yönelik Duygusal İstismar, *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 61-72.

Beşer, N. G., Arabacı, L. B., Uzunoğlu, G., Bilaç, Ö. ve Ozan, E. (2019). Suça İtilmiş Ergenlerde Ebeveyn Tutumu ve Çocukluk Çağı Travmalarının Belirlenmesi, *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 219-227.

Çınar N. (2021). İyi Bir Sistemik Derleme Nasıl Yazılmalı?, *OTJHS*. 6(2):310-314.

DiLillo, D., and Damashek, A. (2003). Parenting Characteristics of Women Reporting a History of Childhood Sexual Abuse. *Child maltreatment*, 8(4), 319-333.

Durmuş, R. (2006). 3-6 Yaş Arası Çocuğu Olan Ebeveynlerin Kişilik Özellikleri ile Anne-Baba Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Dursun, A. (2010). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Davranış Problemleriyle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Gör, N., Yiğit, İ., Kömürcü, B. ve Şenkal Ertürk, İ. (2017). Geçmişin Mirası ve Geleceğin Haritası: Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, *Nesne*, 5(10), 197-217.

Güler, N., Uzun, S., Boztaş, Z., ve Aydoğan, S. (2002). Anneleri Tarafından Çocuklara Uygulanan Duygusal ve Fiziksel İstismar/İhmal Davranışı ve Bunu Etkileyen Faktörler, *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 24(3), 128-134.

Gülirmak, K. (2019). Web Tabanlı Uygulanan Duygusal İhmal ve İstismarı Önleme Ebeveyn Eğitim Programının Duygusal İstismar Düzeyine ve Çocuk Yetiştirme Tutumuna Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Higgins, D. J., and McCabe, M. P. (2003). Maltreatment and Family Dysfunction in Childhood and the Subsequent Adjustment of Children and Adults, *Journal of Family Violence*, 18(2), 107-120.

- Işık, N. A. (2023). Erken Dönem Olumsuz Çocukluk Yaşantılarının Ayrılma-Bireyleşme Düzeyi ve Yaşam Doyumuna Etkisi: Üniversite Öğrencileri Örneği, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(1), 240-249.
- Jackson, S., Thompson, R. A., Christiansen, E. H., Colman, R. A., Wyatt, J., Buckendahl, C. W., ... and Peterson, R. (1999). Predicting Abuse-Prone Parental Attitudes and Discipline Practices in A Nationally Representative Sample, *Child Abuse & Neglect*, 23(1), 15-29.
- Kavas, G. (2021). *Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumları ile Yetişkinlikte Algılanan Duygusal İstismarın Aleksitimi ile İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Kaytez, N. ve Deleş, B. (2020). Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Annelerin İstismar Farkındalık Düzeylerinin Örselenmiş Çocukluk Yaşantıları Açısından İncelenmesi, *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 8(2), 321-335.
- Kosson, D. S., Schraft, H., Brieman, C. L., McBride, C. K., and Knight, R. A. (2020). Parental Rejection Behaviors: Validation of a Behavior-Based Youth Report Measure of Parental Emotional Abuse, *Journal of Interpersonal Violence*, 35(19-20), 3791-3815.
- Mikolajczak, M., Gross, J. J., and Roskam, I. (2019). Parental Burnout: What Is It, and Why Does It Matter?, *Clinical Psychology Science*, 7(6), 1319-1329.
- Özgüven, İ.E. (2010). *Ailede İletişim ve Yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları
- Özsoy, G. ve Çelikkaleli, Ö. (2021). Çocukluk Dönemi İhmal ve İstismar Yaşantısının Psikolojik Sağlık Üzerindeki Etkisinde Ebeveyn Duygusal Erişilebilirliğinin Aracılık Rolü, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 312-333.
- Öztürk, N. (2017). 6., 7. ve 8.Sınıf Öğrencilerinde, Ailelerin Çocuk Yetiştirme Tutumu ile İstismar Arasındaki Bağlantının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Pears, K. C., and Capaldi, D. M. (2001). Intergenerational Transmission of Abuse: A Two-Generational Prospective Study of an At-Risk Sample. *Child Abuse and Neglect*, 25, 1439-1461.
- Sarıcı, H. ve Tagay, Ö. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Bilişsel Duygu Düzenlemelerinde Çocukluk Örselenmeleri Ve Otomatik Düşüncelerin Yordayıcı Rolü, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 46-66.
- Schmitz, S., and Krüger, S. (2023). Parental Burnout and Child Abuse and Neglect in Switzerland: Should We Screen for Parental Burnout to Prevent Child Maltreatment? *Child Abuse & Neglect*, 140, 106112
- Stoltenborgh, M., Bakermans-Kranenburg, M. J., and van Ijzendoorn, M. H. (2013). The neglect of child neglect: a meta-analytic review of the prevalence of neglect. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 48(3), 345-355. <https://doi.org/10.1007/s00127-012-0549-y>
- Şendil, Gül. (2003). *Çocuk, Ergen ve Anne Baba*. İstanbul: Çantay Yayınları.
- Toker, G. A. ve Çapan, A. S. (2018). Anne Baba Tutumlarından Kaynaklanan, İhmal ve Duygusal İstismara Maruz Kalmış Çocukların En Çok Kullandığı Savunma Mekanizmaları Üzerine Bir Literatür Taraması, *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 1794-1816.
- Türk Dil Kurumu. *Türk Dil Kurumu sözlükleri*. Kasım 2024 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Yüzügüldü, M. ve Ülküer, N. (2023). Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirmeye Yönelik Tutumları ile Çocuk İstismarı ve İhmali Hakkında Bilgi ve Farkındalık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Ufuk Ötesi Bilim Dergisi*, 231, 1-21.

- Webb, J. (2022). *Çocuklukta İhmalin İzi: Boşluk Hissi*. İstanbul: Solo Unitas.
- World Health Organization. (2022). *Child Maltreatment* [Online]